

УДК 35:327.7

О. В. Баб'як,
к. мед. н., доцент, доцент кафедри медико-профілактичних дисциплін
та лабораторної діагностики, Комунальний заклад вищої освіти
"Рівненська медична академія" Рівненської обласної ради
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1934-0075>

І. А. Сазонець,
д. е. н., професор, професор кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу
туристичної діяльності, ВНПЗ "Дніпровський гуманітарний університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8032-3675>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.12.137

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА КАНАЛИ КОМУНІКАЦІЇ З НАЦІОНАЛЬНИМИ УРЯДАМИ

О. Babiak,
PhD in Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Medical
and Preventive Disciplines and Laboratory Diagnostics, Communal institution
of higher education "Rivne Medical Academy" Rivne Regional Council
I. Sazonets,
Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department
of Tourist and Hotel-Restaurant Business, Dnieper Humanities University

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS: ESSENCE, FUNCTIONS AND CHANNELS OF COMMUNICATION WITH NATIONAL GOVERNMENTS

Визначено, що окремі міжнародні організації несуть в собі характеристики як режимів, так і інститутів колективних дій. Так ВООЗ одночасно є всесвітнім майданчиком для обговорення нагальних проблем охорони здоров'я, і режимом, який встановлюється самою організацією, можливо на короткий термін.

Міжнародні організації є головними складовими елементами глобального громадянського суспільства. Це організації саме неурядові, які не сформовані урядами різних країн.

На нашу думку "міжнародна організація — юридична особа, створена кількома або однією державою, фізичними та юридичними особами з метою забезпечення співробітництва в політичній, економічній, культурній, соціальній, науково-технічній, правовій та інших галузях, і діє на основі тісної співпраці з органами державного регулювання країн-учасниць, третіх країн та іншими міжнародними організаціями". Існують офіційні канали комунікації міжнародних організацій із світовою спільнотою та національними урядами

The influence of international organizations on the processes of public administration is determined by their important role as coordinators of the joint activities of countries in solving urgent problems of humanity in the economic and social spheres. Individual international organizations bear the characteristics of both regimes and institutions of collective action. Thus, the WHO is at the same time a global platform for discussing urgent health care problems, solving emergency medical issues on a global scale, and a regime established by the organization itself, possibly for a short period of time.

International organizations are the main components of global civil society. These are non-governmental organizations that are not formed by the governments of different countries. They act in the interests of citizens, nations, certain professional groups, social strata, genders.

In our opinion, "an international organization is a legal entity created by several or one state, individuals and legal entities for the purpose of ensuring cooperation in political, economic, cultural, social, scientific and technical, legal and other fields, and acts on the basis of close cooperation with bodies state regulation of participating countries, third countries and other international organizations".

International organizations have a significant influence on the activities of national governments. For this purpose, official communication channels of international organizations with the world community and national governments have been created. Such channels should include: declarations regulating new rules and formulating the principles and goals of possible future behavior of participants in international relations; programs for the development of a certain area of state cooperation. A large number of programs are implemented by organizations of the UN structure in the process of implementing the principle of sustainable development; Codes of conduct of states in the field of special international legal regulation, which are a summary of specific rules. These channels also include Conventions, Charters, Agreements of the international level.

Ключові слова: архітектура, співпраця, органи, уряди, державне управління, міжнародні організації.
Key words: architecture, cooperation, authority, governments, public administration, international organizations.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зміна світового балансу після Другої світової війни та пошуки економічного процвітання посилили глобалізаційні рухи, особливо в політиці зовнішньоекономічного зростання провідних країн світу. У цьому сенсі перші кроки, зроблені на шляху глобалізації, зокрема, Генеральна угода про митну торгівлю (ГАТТ) і Бреттон-Вудська система, були втілені в життя з метою лібералізації світової торгівлі. Бар'єри для руху капіталу в глобальному масштабі почали зникати у 1980-х роках.

Світова торгівля, виробництво, рух капіталу та розвиток науки й техніки посилили конкуренцію між країнами та спричинили лібералізацію торгівлі. Однак у 1980-х роках умови між країнами та регіонами почали ставати нерівними через вплив глобальних власників капіталу. У зв'язку з необхідністю підтримувати конкуренцію за рівних умов і підтримувати економічну діяльність, що здійснюється на місцевому та регіональному рівні, що принесе користь усім державам світу, такі організації, як МВФ (Міжнародний валютний фонд), Світовий банк, СОТ (Світова організація). Організація торгівлі), ООН (Організація Об'єднаних Націй), ЄС (Європейський Союз) і НАФТА (Північноамериканська угода про вільну торгівлю) почали активно працювати як наддержавні регулятори національного розвитку. Найбільш важливим кроком у зближенні функцій органів державного управління країн Європи та міжнародних організацій було створення ЄС.. Будучи включеною у світову економічну та політичну систему Україна також почала впроваджувати програми відповідності стандартам міжнародних організацій, щоб забезпечити повну інтеграцію в світову спільноту.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Сучасні проблеми інтеграції державних інституцій України в світову систему наддержавного управління, історія створення та сутність діяльності міжнародних організацій, їх вплив на людській розвиток досліджували такі науковці як Айорінде М.Б., Андросова Т.В., Вівсяник О.М., Воронюк Є.В., Сазонець І.Л., Сазонець О.М., Саричев В.І., Скрипник О. М., Хомайко К., Ярмош О.В. та ін. Економічні передумови та наслідки діяльності міжнародних організацій в світовій економіці, зокрема, в регулюванні діяльності міжнародних корпорацій представлені в роботі Сазонця І.Л. та Лещенко М.М. [8]. Однак, напрями співпраці органів державного управління

з міжнародними організаціями, сутність їх діяльності та вплив на процеси державного управління не є розкритим повною мірою сучасними авторами.

МЕТА СТАТТІ

В поданій роботі вважаємо доцільним надати трактовку поняття "міжнародної організації" на основі аналізу думок закордонних вчених, визначити особливості визначення поняття "міжнародні організації" вітчизняними науковцями та уточнити функції та засоби впливу міжнародних організацій на процеси державного управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Процес проведення аналізу залежності між діяльністю міжнародних організацій та формуванням сучасних механізмів державного управління, довів необхідність уточнення поняття "міжнародні організації". Проаналізуємо точки зору окремих авторів з цієї проблематики. Вівсяник О.М. наводить думку Лукашука І.І., який визначив міжнародні організації на основі юридичної наукової методології як "засновані міжнародним договором організації, покликані на постійній основі координувати дії держав-членів відповідно до наданих їм повноважень" [1, с. 35]. Однак, міжнародні організації діють не тільки в площині регулювання дій держав-членів. Вони співпрацюють з громадянським суспільством, іншими міжнародними, національними громадськими організаціями — іншими словами — глобальним громадянським суспільством.

Аналогічне, хоча і більш широке трактування міжнародних організацій надає К.А. Бекашев. У відповідності до трактування цього автора "міжнародна організація — це об'єднання держав, створене відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору, для здійснення співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших галузях, що має необхідну для цього систему органів, права і обов'язки, похідні від прав і обов'язків держав, і автономну волю, обсяг якої визначається волею держав-членів" [1, с. 36].

Більш комплексний підхід до визначення міжнародних організацій знаходимо у Скрипник О.М. За його думкою "міжнародна організація — це стабільний інститут багатосторонніх міжнародних відносин, який утворюється щонайменше трьома учасниками міжнародних відносин, що мають спільні цілі, для досягнення яких створюють постійні органи, та діють у межах визначених норм та принципів (статут, процедура, членство тощо)" [3]. В цьому трактуванні

Таблиця 1. Трактовки поняття міжнародної організації закордонних вчених

Автори	Визначення
Італійський професор міжнародного права Д. Анцилотті	називає міжнародну організацію «колективним органом» і дає наступне визначення: «Колективними органами є органи, які утворені спільно рядом держав і волевиявлення яких, з погляду міжнародного права, приписують колективу суб'єктів, причому на підставі цього виникають певні правові наслідки».
Американський професор Г. Кельзен	«Організаційне міжнародне співтовариство встановлюється міжнародним договором, який засновує спеціальні органи міжнародного співтовариства для виконання цілей, заради яких створюється міжнародне співтовариство»
Французькі професори міжнародного права С. Бастид, П. Рейтер, Ш. Шомон	Ш. Шомон відзначає важливість для міжнародної організації певної системи органів і наявність відповідної мети. С. Бастид підкреслює необхідність конвенційного базису й постійного характеру діяльності міжнародних організацій. П. Рейтер урахує постійний характер діяльності організації, проводить відмінність між міжнародними організаціями й міжнародними конференціями – тимчасовими міжнародними органами, а також вважає за можливе для міжнародної організації мати свою, окрему від держав-членів волю.
А. Ель-Еріан Голова Ради глобального розвитку Президента США	постійне розширення сфери охоплення діяльності міжнародних організацій швидше за все додасть нові виміри проблемі відповідальності міжнародних організацій. Міжнародна організація – це асоціація держав, заснована договором, що має конституцію, загальні органи і юридичну особу, відмінну від особи держав-членів
Андрій (Ендрю) Моравчик Професор політики та міжнародних відносин Пристонського університету	Сприйняття міжнародних організацій як арени наголошує на тому, що держави-члени є основними зацікавленими сторонами, в той час як третя концепція міжнародних організацій базується на припущенні, що держави або об'єднують, або делегують свій суверенітет для того, щоб міжнародні організації самостійно набували рис, характерних корпоративним сторонам
Стивен Д. Краснер Американський вчений і дипломат	можна виділити два види міжнародних організацій: міжнародні організації як інститути колективних дій, а також міжнародні режими. У цьому контексті і перші, і другі є міжнародними соціально-політичними інститутами, які характеризуються певними моделями поведінки, що базується на основі міжнародних норм і правил, які в аналогічних ситуаціях сприяють зближенню взаємних позицій та очікувань

Джерело: складено автором на основі [2, 4].

міжнародні організації утворюються учасниками міжнародних відносин. Учасниками міжнародних відносин є не тільки держави, яких представляють їх Уряди. До учасників міжнародних відносин також відносять міжнародні урядові та неурядові організації, міжнародні корпорації (транснаціональні та багатонаціональні), громадські об'єднання на національному рівні та приватних осіб.

Нестеренко С.С. в роботі "Кодифікація норм про відповідальність міжнародних організацій" визначав, що "в 1963 р. у першій доповіді спецдоповідача А. Ель-Еріана з питання про відносини між країнами і міжурядовими організаціями, А. Ель-Еріан зазначив, що постійне розширення сфери охоплення діяльності міжнародних організацій швидше за все додасть нові виміри проблемі відповідальності міжнародних організацій". Також А. Ель-Еріан зазначав, що "міжнародна організація — це асоціація держав, заснована договором, що має конституцію, загальні органи і юридичну особу, відмінну від особи держав-членів" [4, с. 64—69]. З цього приводу необхідно зауважити, що міжнародна організація це не тільки асоціація держав, але й інших суб'єктів міжнародних відносин і крім того, ми можемо визначити, що нові обрії діяльності міжнародних організацій, сфери охоплення міжнародних процесів зоною їх відповідальності проводяться не тільки в географічному виміру, але і у вимірі розширенні функціональних можливостей міжнародних

організацій, зокрема, на основі посилення професійної складовою у створенні та діяльності міжнародних організацій. Міжнародні організації все більше об'єднують організації, фахівців за професійною ознакою для вирішення окремих глобальних проблем, що стосується в першу чергу медичної сфери.

Авторське визначення міжнародної організації надав Хомайко К. За його тлумаченням "міжнародна організація — це об'єднання держав, створене відповідно до міжнародного права і на основі міжнародного договору, для забезпечення співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших галузях, що має необхідну для цього систему органів, права і обов'язки, похідні від прав і обов'язків держав, і автономну волю, обсяг якої визначається волею держав-членів" [5, с. 66—73]. Подане визначення широко трактує сфери діяльності міжнародних організацій та їх інституційну основу, однак, також не враховує різноманіття процедур створення та коло засновників міжнародних організацій.

Надав власне визначення міжнародних організацій і В.М. Вівсяник в монографії "Значення та функції міжнародних організацій в інституційній системі державного регулювання охорони здоров'я". За його визначенням — "міжнародна організація — юридична особа, створена кількома або однією державою, фізичними та юридичними особами та відповідно до міжнародного права для забезпечення співробітництва

в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій та інших галузях, що має необхідну для цього систему органів управління, права і обов'язки, і діє в інтересах держав-членів та інших держав світу" [1]. Таке визначення найбільш вдало розкриває підходи до створення міжнародних організацій, які можуть бути засновані не тільки державами, але й юридичними та фізичними особами. На теперішній час ми можемо побачити тенденцію глобалізації діяльності міжнародних організацій. Навіть якщо організація заснована юридичними та фізичними особами, в своїй глобальній діяльності вона спирається на ресурси відповідної держави та контактує в своїй діяльності з урядами різних країни. Без підтримки національних урядів та наднаціональних інституцій діяльність будь-якої міжнародної організації буде дуже обмеженою. З правової точки зору необхідно відзначити різноманіття форм створення міжнародних організацій.

У роботі Андросової О.В. та ін. знаходимо короткий перелік визначення терміну "міжнародна організація". Доцільно навести цей перелік разом з окремими доповненнями (таблиця 1).

Спираючись на проведений аналіз розкриття сутності міжнародних організацій та повноти визначення цього терміну [9, 10] є доцільним розширити існуючу термінологічну базу науки про державне управління та надати визначення поняття "міжнародні організації" с

урахуванням методології державного управління. На нашу думку "міжнародна організація — юридична особа, яка створена кількома або однією державою, фізичними та юридичними особами з метою забезпечення співробітництва в політичній, економічній, культурній, соціальній, науково-технічній, правовій та інших галузях, і діє на основі тісної співпраці з органами державного регулювання країн-учасниць, третіх країн та іншими міжнародними організаціями".

Міжнародні організації мають значний вплив на сучасну соціально-економічну політику всіх країн світу. Для багатьох країн, які потерпають від стихійних лих, природних катаклізмів діяльність міжнародних організацій є більш значущою ніж діяльність власного уряду, оскільки міжнародні організації надають дієву фінансову, гуманітарну, волонтерську допомогу. Також необхідно визначити, що під час пандемії COVID-19 всі країни світу відчували дієві практичні кроки, управлінські рішення ВООЗ в напрямку запобігання пандемії та ліквідації її наслідків.

Аналогічну тенденцію, яка відбувається на поширення процесів економічної глобалізації визначають Є. В. Воронюк, О. В. Ярмош, М. Б. Айорінде, в роботі "Вплив міжнародних організацій на економічну політику країн світу". Автори визначають, що "Зростаючі обороти економічного обміну, при активній участі більшості держав світу в міжнародних відносинах, провокує посилення впливу міжнародних організацій на внутрішню політику країн. Сучасний вектор розвитку міжнародного співробітництва націлений на отримання максимального ефекту від міжнародної економічної інтеграції. Тому основна увага приділяється процесам гармонізації різних видів національної економічної політики кожного суб'єкта міжнародних відносин"[6]. За думкою авторів міжнародні організації є головним інструментом гармонізації діяльності національних урядів.

Такий процес гармонізації діяльності органів державного управління базується виконанні міжнародними організаціями чітких завдань та функцій. Т.В. Андросова та ін. визначають, що завданнями і функціями міжнародних організацій є:

- вивчення і розробка заходів з вирішення важливіших проблем МЄВ;
- забезпечення стабілізації валют; сприяння усуненню торговельних бар'єрів;
- виділення коштів для надання допомоги технологічному й економічному прогресу;
- стимулювання поліпшення умов праці і трудових відносин;
- прийняття рішень і рекомендацій у галузі регулювання світогосподарських зв'язків [2].

На нашу думку авторами розглянуто тільки завдання в сфері економічного зростання світової економіки поза увагою науковців залишилися функції міжнародних організацій в соціальній, гуманітарній, політичній, культурній, науково-технічній сферах. Є. В. Воронюк, О. В. Ярмош, М. Б. Айорінде наголошує на відсутності жорсткої, директивної функції міжнародних організацій в економічній політиці країн. За думкою авторів "діяльність міжнародних інституцій які співпрацюють з представниками приватного сектору, не впливає безпосередньо на економічну політику країни, але впливає на розуміння резидентами країни своїх можливостей при

існуючому політичному курсі. Це дає змогу стратегічного впливу на політичні еліти при обрані ними вектору подальшого розвитку своєї країни" [6].

Інші автори не згодні з визначенням консультативного, рекомендаційного впливу міжнародних організацій на діяльність органів державного управління країн світу. Скрипник О. М. надає класифікацію рішень міжнародних організацій для окремих груп стейкхолдерів:

- для держав-членів організації;
- усіх держав;
- групи держав;
- однієї держави;
- для держав, що не є членами організації;
- для органів міжнародних організацій;
- для інших міжнародних організацій (як міжурядових, так і неурядових);
- для населення певної території;
- для світової громадськості;
- для юридичних і фізичних осіб держав-членів організації [3].

У відповідності до цілей та завдань, що поставлені перед міжнародними організаціями їх рішення приймаються на глобальному або на локальному рівні. До наданого автором переліку слід додати рекомендації та рішення професійних організацій, які надаються певним професійним групам населення інших країн. Наприклад міжнародна організація "Психологи за соціальну відповідальність"[7] активно співпрацює з професійними психологами, бізнесом та фізичними особами. Організація психологи за соціальну відповідальність — це заангажована спільнота членів і прихильників, які працюють над просуванням миру та соціальної справедливості шляхом етичного використання психологічних знань, досліджень і практики. Представляючи різноманітні культурні та дисциплінарні погляди, вони визнають необхідність різноманітності ресурсів у зусиллях подолання економічної, расової та гендерної несправедливості та інших форм гноблення. Асоціація наголошує, що мир із справедливістю в екологічно стійкому світі залежить від відданості глобальному добробуту, загальним правам людини, взаєморозумінню та партнерству співпраці в прагненні до змін. Для просування своїх ідей асоціація використовує різноманітні майданчики та платформи, серед яких конференції, симпозиуми. Особисті звернення до представників бізнесу, офіційні звернення до органів державного управління, місцевого самоврядування та ін.

Для великих міжнародних організацій, що входять до системи ООН, найбільш поширеними є наступні офіційні канали комунікації із світовою спільнотою, національними урядами:

декларації, що регламентують нові правила та формулюють принципи і цілі можливої майбутньої поведінки учасників міжнародних відносин (наприклад, Декларація Генеральної Асамблеї ООН щодо запровадження нового міжнародного економічного порядку 1974 р.);

програми розвитку певної сфери співпраці держав (наприклад, програми структурної адаптації економіки, що розробляються спільно з МВФ і Групою Світового банку, що містять конкретні правила поведінки держав-членів у даній галузі). Велика кількість програм запроваджується організаціями структури ООН в процесі реалізації принципів Сталого розвитку;

кодекси поведінки держав у сфері спеціального міжнародно-правового регулювання, що являють собою зведення конкретних правил (наприклад: Кодекс поведінки держав у сфері передачі високих технологій, розроблений в ЮНКТАД) [3].

Можна додати до цих каналів також Конвенції, Хартії, Угоди міжнародного рівня, що знайшли своє практичне застосування в багатьох сферах міжнародного співробітництва. Особливо актуальна їх реалізація в системі охорони здоров'я. Практично всі країни в процесі трансформації систем охорони здоров'я або подолання глобальних викликів спираються на міжнародні Угоди, Хартії, Конвенції, що були затверджено на міжнародних форумах за ініціативою ВООЗ.

ВИСНОВКИ

Вплив міжнародних організацій на процеси державного управління визначається їх важливою роллю як координаторів спільної діяльності країн у вирішенні актуальних проблем людства в економічній та соціальній сферах. Окремі міжнародні організації несуть в собі характеристики як режимів, так і інститутів колективних дій. Так ВООЗ одночасно є всесвітнім майданчиком для обговорення нагальних проблем охорони здоров'я, вирішення екстрених питань медичного характеру в глобальному масштабі і режимом, який встановлюється самою організацією, можливо на короткий термін.

Міжнародні організації є головними складовими елементами глобального громадянського суспільства. Це організації саме неурядові, які не сформовані урядами різних країн. Вони діють в інтересах громадян, націй, певних професійних груп, соціальних прошарків, гендерів.

На нашу думку "міжнародна організація — юридична особа, яка створена кількома або однією державою, фізичними та юридичними особами з метою забезпечення співробітництва в політичній, економічній, культурній, соціальній, науково-технічній, правовій та інших галузях, і діє на основі тісної співпраці з органами державного регулювання країн-учасниць, третіх країн та іншими міжнародними організаціями". Міжнародні організації мають значний вплив на сучасну соціально-економічну політику всіх країн світу. Для цього створено офіційні канали комунікації міжнародних організацій із світовою спільнотою та національними урядами.

Література:

1. Вівсяник О.М. Значення та функції міжнародних організацій в інституційній системі державного регулювання охорони здоров'я. — Рівне: Волин. обереги, 2021. — 212 с.
2. Міжнародні організації: навчальний посібник / укладачі: Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. Х.: ХДУХТ, 2018. 235 с.
3. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій. Навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2011 226 с.
4. Нестеренко С.С. Кодифікація норм про відповідальність міжнародних організацій. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 59. С. 64—69.
5. Хомайко К.О. Співробітництво органів публічної влади з міжнародними організаціями: Науковий дис-

курс. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018, вип. 4 (39). С. 66—73.

6. Воронюк Є. В., Ярмош О. В., Айорінде М. Б. Вплив міжнародних організацій на економічну політику країн світу. Ефективна економіка. 2020. № 11. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8357> (дата звернення: 29.05.2023).

7. Психологи за соціальну відповідальність. Офіційний сайт. URL: <http://www.psysr.org/>. (Дата звернення: 19.10.2022 р.).

8. Сазонець І.Л., Лещенко М.М. Державно-інституційне регулювання концентрації капіталу міжнародних та національних корпорацій. Рівне: Волин. обереги, 2017. 164 с.

9. Сазонець О.М., Сазонець І.Л. Міжнародний бізнес і логістика. Понятійно-термінологічний словник. Київ, Центр учбової літератури, 2021, 288 с.

10. Сазонець О.М. Управління міжнародним бізнесом: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2019. 338 с.

References:

1. Vivsiannyk, O.M. (2021), Znachennia ta funktsii mizhnarodnykh orhanizatsij v instytutsijnij systemi derzhavnoho rehulivannia okhorony zdorov'ia [The importance and functions of international organizations in the institutional system of state regulation of health care], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine.
  2. Androsova, T.V. Kot, O.V. and Kozub, V.O. (2018), Mizhnarodni orhanizatsii [International organizations], KhDUKhT, Kharkiv, Ukraine.
  3. Skrypnyk, O. M. (2011), Istoriiia mizhnarodnykh orhanizatsij [History of international organizations], PP Zhovtyj O.O., Uman'226 с.
  4. Nesterenko, S.S. (2011), "Codification of norms on the responsibility of international organizations", Aktual'ni problemy derzhavy i prava.. Vyp. 59. S. 64—69.
  5. Khomajko, K.O. (2018), "Cooperation of authorities with international organizations as an important aspect of social and economic development of Ukraine", Naukovyj dyskurs. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia., vyp. 4 (39). S. 66—73.
  6. Voriuiuk, I., Iarmosh, O. and Aiorinde, M. (2020), "The influence of international organizations on the economic policy of the countries all over the world", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 11, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8357> (Accessed 29.05.2023).
  7. Psychologists for Social Responsibility (2022), available at: <http://www.psysr.org/> (Accessed 19.10.2022 r.).
  8. Sazonets', I.L. and Leschenko, M.M. (2017), Derzhavno-instytutsijne rehulivannia kontsentratsii kapitalu mizhnarodnykh ta natsional'nykh korporatsij [State-institutional regulation of capital concentration of international and national corporations], Volyn. oberehy, Rivne. 164 s.
  9. Sazonets', O.M. and Sazonets', I.L. (2021), Mizhnarodnyj biznes i lohistyka. Poniatijno-terminolohichnyj slovnyk [International business and logistics. Conceptual and terminological dictionary], Tsentru uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
  10. Sazonets', O.M. (2019), Upravlinnia mizhnarodnym biznesom [Management of international business], NUVHP, Rivne. 338 s.
- Стаття надійшла до редакції 28.05.2023 р.*